

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษา เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษา สภาพ และบทบาทงานบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษา ปัญหา ความต้องการของชุมชนที่มีต่องานบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
3. เพื่อการศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน
4. เพื่อศึกษานำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

ประชากร ได้แก่

1. ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
2. ภัณฑารักษ์พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
3. นักวิชาการในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์
4. ครูอาจารย์ในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
5. นักเรียน นักศึกษาในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์
6. นักเรียนนักศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
7. ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
8. คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
9. ผู้บริหารสถานศึกษา จ. กาฬสินธุ์
10. นักวิชาการสำนักงานวัฒนธรรม จ.กาฬสินธุ์
11. ผู้อำนวยการและนักวิชาการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ จ.กาฬสินธุ์

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารและภัณฑารักษ์พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 2 คน
2. นักวิชาการในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์ และครู อาจารย์ในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เฉพาะผู้ที่เคยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน
3. นักเรียน นักศึกษาในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์ และนักเรียนนักศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เฉพาะผู้ที่เคยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ และจากการบอกต่อของนักวิชาการในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และครู อาจารย์ในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์จำนวน 20 คน
4. คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผู้อำนวยการและนักวิชาการสำนักงานวัฒนธรรม ผู้อำนวยการและนักวิชาการเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 และผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 20 คน
5. ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์สุ่มเลือกทั้งหมดจากผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดี เมืองกาฬสินธุ์ ในระหว่างวันที่ 1 - 29 กุมภาพันธ์ 2547

การรวบรวมข้อมูล มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสารสิ่งพิมพ์
2. การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ระหว่างวันที่ 1-29 กุมภาพันธ์ 2547
3. การศึกษาภาคสนาม โดยการใช้แบบสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ และการใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากภัณฑารักษ์ นักเรียนนักศึกษาครู อาจารย์ นักวิชาการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่เคยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ และผู้บริหารองค์กรในชุมชนนักวิชาการสำนักงานวัฒนธรรมและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตาราง

2. ข้อมูลจากแบบสังเกตผู้เข้าชม และแบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เหล่า (triangulation) เพื่อหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน โดยการแจกแจงความถี่ได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางและการเขียนรายงาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพและบทบาทการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

สภาพทั่วไปพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เป็นอาคารสองชั้นที่เป็นศาลากลางหลังเก่า ตั้งอยู่กลางชุมชน ที่มีการคมนาคมสะดวก มีการจัดแสดงทั้งชั้นบนและล่างของอาคารเปิดให้เข้าชมทุกวันในเวลา 8.00-17.00 น. โดยไม่เก็บค่าบริการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ มีประโยชน์ในหลายด้านทั้งให้ความรู้ ความรู้สึก ภูมิใจในภูมิสำเนาตลอดจนสนุกสนานเมื่อเข้าชม นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ ยังประโยชน์ในการสอนและสามารถใช้เป็นสื่อการสอนในหลากหลายวิชาได้

ด้านเนื้อหา พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์มีเนื้อหาที่ครอบคลุมความรู้ด้านต่าง ๆ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา โบราณคดี วิถีชีวิต ประเพณีศิลปวัฒนธรรมบุคคลสำคัญและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านเทคนิคการจัดแสดง มีการจัดเป็นหลายรูปแบบ ทั้งการจัดแสดงจัดแบบประเภทเน้นการให้ความรู้ เน้นความสำคัญวัตถุ การจัดแสดงตามแบบฉากละครผ่านหุ่นปั้น การจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติของสัตว์และเริ่มมีการจัดแสดงโดยไฮด์ทึคอนุพรรณ

ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและนอกพิพิธภัณฑ์ ในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการจำหน่ายของที่ระลึกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อมวลชน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ด้านบุคลากร ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบประกอบด้วย ผู้บริหาร ภัณฑารักษ์เจ้าหน้าที่ธุรการเจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารสถานที่

ด้านการอำนวยความสะดวก มีการบริการนำชมสำหรับหมู่คณะ ป้ายชื่อห้องจัดแสดงชั้นบนและชั้นล่างของอาคารและห้องบรรยายภายในพิพิธภัณฑ์

ด้านผู้เข้าชมพบว่าเป็นนักเรียนนักศึกษาครูอาจารย์ จำนวนมากกว่าประชาชนทั่วไป

ด้านการสร้างเครือข่าย เริ่มมีการดำเนินการผ่านเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมที่ประจำอยู่ในตำบลและอำเภอในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด

ด้านงบประมาณ ปัจจุบันได้รับงบจากเงินบริจาคเพื่อใช้ในการปรับปรุงอาคาร และการจัดแสดง

ด้านประเมินผล มีการเก็บสถิติ และบันทึกแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าชม

ตอนที่ 2 ปัญหาความต้องการของชุมชนที่มีต่อการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

ปัญหาการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ยังขาดการบริการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการศึกษา ข้อมูลของดีเมืองกาฬสินธุ์ การบริการนำชมจะดำเนินการเฉพาะกลุ่มหรือหมู่คณะ เมื่อเข้าชมด้วยตนเองหรือจำนวนน้อยยังขาดการบรรยายให้ความรู้ หรือการจัดแสดงป้ายข้อมูลที่จะอธิบายทำให้เกิดความเข้าใจ กระจ่างชัดเจนเป็นระบบ เนื้อหาการจัดแสดงบางห้องไม่เป็นที่สนใจของผู้เข้าชมเท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้เข้าเยี่ยมชม

ความต้องการเกี่ยวกับการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ ชุมชนมีความต้องการเป็นดังนี้

ด้านเจ้าหน้าที่และการนำชม มีความต้องการเป็นอย่างสูงที่จะให้มีเจ้าหน้าที่ในการนำชมเพื่อให้เกิดความรู้แก่ผู้เข้าชมมากที่สุด

ด้านการจัดแสดง การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์มีความครอบคลุมเนื้อหาในปัจจุบันได้ดี มีเพียงบางส่วนที่ต้องการให้ตัดลดทอนหรือไม่ควรจัดแสดง เช่น ห้องปลอดยาเสพติด ห้องแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นต้น อีกทั้งควรมีคำอธิบายบรรยายในแต่ละห้องเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจมากขึ้น เทคนิคการจัดแสดง ต้องการให้มีการปรับปรุงให้มีเสียงบรรยายอัตโนมัติ มีดนตรีบรรเลงคลอขณะเข้าชม เพิ่มแสงสีในการจัดแสดง และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย

ด้านบริการข้อมูลและอำนวยความสะดวก ต้องการให้มีการจัดทำคู่มือแนะนำ เอกสารแผ่นพับ อีกทั้งการบริการคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า การจัดบริการห้องสมุดในพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ จัดจุดบริการสำหรับคนพิการ จัดห้องฉายสไลด์หรือภาพยนตร์ และร้านบริการเครื่องดื่มและอาหารว่างแก่ผู้เข้าชม

ด้านการสร้างเครือข่าย ต้องการให้มีการดำเนินการประสานงานกับโรงเรียนหรือศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน อย่างน้อยเพื่อนำนักเรียนเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ปีละ 1 ครั้ง

ด้านประชาสัมพันธ์ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน การประสานงานผ่านหน่วยงานต่าง ๆ และการจัดทำเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์เอง

ด้านกิจกรรม ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายจัดกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันเด็ก วันครู จัดการแข่งขันวาดภาพตอบปัญหา ตลอดจนกิจกรรมการแสดงหรือ สาธิตดนตรีภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดและ

ด้านประเมินผล ต้องการให้มีผลเก็บสถิติข้อมูล ความคิดเห็นของผู้เข้าชมอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบความต้องการของชุมชนและผู้เข้าชม

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

การศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชนสามารถสรุปนำเสนอได้เป็นดังนี้

1. ด้านบุคลากร แต่ละฝ่ายงานในพิพิธภัณฑ์มีความสำคัญและจำเป็น เนื่องจากระบบการจัดการในครั้งนี้เน้นไปที่การบริการการศึกษา ดังนั้นการดำเนินงานจึงต้องให้ความสำคัญกับฝ่ายงานทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการและการศึกษา ทำหน้าที่ ค้นคว้าวิจัย บริการการศึกษาให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ และฝ่ายเทคนิคและงานช่าง ทำหน้าที่ ออกแบบตกแต่งนิทรรศการ ดูแลการจัดแสดง ตลอดจนซ่อมบำรุงวัตถุในพิพิธภัณฑ์
2. ด้านเนื้อหาจัดแสดง ให้คงสภาพเนื้อหาโดยรวมไว้ และเพิ่มเติมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มากขึ้น
3. ด้านเทคนิคการจัดแสดง ให้นเน้นการให้ความรู้ และนำเสนอทัศนูปกรณ์เข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เข้าชมมากที่สุด
4. ด้านการอำนวยความสะดวก ให้มีบริการนำชม หนังสือการนำชม สิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา และการบริการข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ การจัดทำเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์เอง ตลอดจนการบริการห้องสมุดในพิพิธภัณฑ์
5. ด้านกิจกรรม ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก จัดประกวด หรือ แข่งขันการวาดภาพ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง จัดการแสดง สอน สาธิต ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
6. ด้านงบประมาณ นอกจากงบประมาณจากทางราชการแล้วยังมีงบสนับสนุนจากการบริจาคของคนในชุมชนเป็นอีกแหล่งงบประมาณหนึ่ง และการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อพิพิธภัณฑ์ เช่น การจัดกิจกรรมหารายได้จากงานกาชาดจังหวัด เป็นต้น
7. ด้านประชาสัมพันธ์ ควรให้ความสำคัญในการเผยแพร่กับสื่อมวลชน มีเว็บไซต์ ของพิพิธภัณฑ์ เน้นการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์ให้รู้จักในวงกว้างขึ้น อีกทั้งการเผยแพร่ผ่านคนในชุมชนในหลากหลายอาชีพ เช่น ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า คนขับซี้สามล้อ เป็นต้น

8. ด้านการสร้างเครือข่าย เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์อยู่ได้อย่างเข้มแข็ง คือการทำให้ประชาชนชาวกาฬสินธุ์ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งหรือ เป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ ควรมีการดำเนินงานสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น สื่อมวลชน ตลอดจนข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า ประชาชน ในหลากหลายอาชีพ

9. ด้านการประเมินผล ให้ความสำคัญในการเก็บสถิติข้อมูลความคิดเห็นของผู้เข้าชม และการสำรวจความต้องการของคนในชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ต่อไป

ตอนที่ 4 การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน มีระบบจัดการที่มีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายสูงสรุปได้ดังนี้

ระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชนมีองค์ประกอบของระบบจัดการทั้งหมด 4 ส่วนดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

1. สภาพแวดล้อม

- 1.1 สถานศึกษาในชุมชนที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์
- 1.2 ชุมชนในเขตที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์
- 1.3 องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองกาฬสินธุ์ เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
- 1.4 นโยบายของรัฐ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ปัจจัยการจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

- 2.1 นโยบายการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ กำหนดให้ความสำคัญกับงานบริการการศึกษาของชุมชน

- 2.2 บุคลากร ให้ความสำคัญ 2 ฝ่าย ดังนี้
 - 2.2.1 ฝ่ายวิชาการที่ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับของดีเมืองกาฬสินธุ์ ให้การศึกษาแก่ผู้เข้าชม และประชาสัมพันธ์เผยแพร่
 - 2.2.2 ฝ่ายเทคนิคงานช่างที่ทำหน้าที่ออกแบบตกแต่งนิทรรศการเพื่อนำเสนอเนื้อหา "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" ให้แก่ผู้เข้าชม
- 2.3 งบประมาณ จัดหาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้
 - 2.3.1 งบประมาณจากทางราชการ
 - 2.3.2 งบประมาณเงินบริจาค
 - 2.3.3 งบประมาณจากการขายของที่ระลึก
- 2.4 ความคิดเห็นของชุมชน ที่มีต่องานบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์

1.การจัดแสดง

1.1 วัตถุประสงค์และเนื้อหาการจัดแสดง

การจัดนิทรรศการถาวรที่เหมาะสมโดยเฉพาะเนื้อหาที่เป็น "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" โดยเน้นไปที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของชุมชน โดยการตัดทอนหรือปรับเปลี่ยนการจัดแสดง

การจัดนิทรรศการชั่วคราว ต้องจัดนิทรรศการในโอกาสวาระพิเศษในวันสำคัญต่างๆ เช่น วาระการครบรอบการก่อตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 เทคนิคการจัดแสดง

นอกจากมุ่งเน้นการให้ความรู้ และใช้เทคโนโลยีที่เป็นไฮเทคทันสมัยเข้ามาช่วยให้มีเสียงบรรยายอัตโนมัติเมื่อเข้าชมแต่ละห้อง แล้วยังควรมีแผ่นป้ายคำอธิบายที่ชัดเจนกระชับเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" ให้แก่ผู้เข้าชม

2. การบริการการศึกษา

2.1 การบริการการศึกษาภายในพิพิธภัณฑ์

2.1.1 การบริการข้อมูลเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" เช่น จัดทำหนังสือแนะนำชม แผ่นพับ สิ่งพิมพ์

2.1.2 การบริการข้อมูล "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" ทางคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

2.1.3 การจัดบริการห้องสมุดที่เป็นข้อมูลของดีเมืองกาฬสินธุ์อย่างละเอียด เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า

2.1.4 การจัดกิจกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนี้

2.1.4.1 จัดกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันเด็ก วันครู

2.1.4.2 จัดกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์"

2.1.4.3 จัดกิจกรรมการประกวดวาดภาพ เรียงความ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ที่เกี่ยวข้องกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์"

2.1.4.4 จัดกิจกรรมการสาธิต ที่เกี่ยวข้องกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์"

2.1.4.5 จัดกิจกรรมการแสดง ที่เกี่ยวข้องกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์"

2.1.5 จัดบริการอำนวยความสะดวก ให้มีเจ้าหน้าที่นำชม มีการฉายวีดิทัศน์ และแนะนำอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง

2.2 การบริการภายนอกพิพิธภัณฑ์

2.2.1 การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์"

2.2.2 การส่งวิทยากร ภัณฑารักษ์ หรือนักวิชาการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดในสังกัดหน่วยงานเดียวกันออกไปบรรยายตามสถานศึกษาหรือองค์กรต่างๆในชุมชน

3. การประสานงาน ดำเนินการโดยประสานงานภายในองค์กรระหว่างพิพิธภัณฑ์ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ประสานงานเพื่อนำข้อมูลวิชาการ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" ที่ถูกต้องมาเพื่อการจัดแสดง การบริการข้อมูลและบริการห้องสมุด

3.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่วัฒนธรรมในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดเพื่อการสร้างเครือข่ายทั่วจังหวัดกาฬสินธุ์

4. การสร้างเครือข่าย ดำเนินการโดยสร้างเครือข่าย กับองค์กรต่างๆ ในชุมชนให้มีการร่วมมือกันในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ดังนี้

4.1 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตพื้นที่ 1

4.2 การสร้างเครือข่ายกับสื่อมวลชน

4.3 การสร้างเครือข่ายกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์กาฬสินธุ์ การบริหารส่วนตำบลเมืองกาฬสินธุ์

5. การประชาสัมพันธ์

5.1 การประชาสัมพันธ์ภายใน เป็นการใช้สื่อในพิพิธภัณฑ์ เช่น การต้อนรับที่ดีของเจ้าหน้าที่ การจัดแสดงที่สวยงามให้ความรู้ การบริการข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ การจำหน่ายของที่ระลึก

5.2 การประชาสัมพันธ์ภายนอก เผยแพร่ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ ผ่านสื่อของชุมชนเน้นประโยชน์การใช้งานของชุมชน อาทิ

5.2.1 เสียงตามสาย ของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

5.2.2 รายการวิทยุท้องถิ่น ของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2.3 สื่อสิ่งพิมพ์ของพิพิธภัณฑ์ หนังสือนำชม แผ่นพับ

5.2.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์เสียงภูพาน การเผยแพร่ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ผ่านสื่อทั่วไป

5.2.5 จัดทำเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์

5.2.6 สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ผ่านผู้สื่อข่าวภูมิภาคประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

5.2.7 วิทยุโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ส่วนภูมิภาคจังหวัดขอนแก่น

องค์ประกอบที่ 3 การศึกษาของชุมชน

1. ชุมชนได้รับ ข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์
2. ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษา ที่จัดโดยพิพิธภัณฑ์
3. ชุมชนมีความรู้ และใฝ่รู้เกี่ยวกับ "ของดีเมืองกาฬสินธุ์" อันเป็นศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของ จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ชุมชนเกิดความรัก และภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นภูมิลำเนาของตน

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับหรือข้อมูลป้อนกลับระบบจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา ของชุมชน

การประเมินผล ดำเนินการโดยวิธีการดังนี้

1. การเก็บสถิติข้อมูลผู้ใช้บริการ
2. สสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าชม นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ประชาชนในชุมชน
ผลที่ได้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับ ไปสู่การทำงานของพิพิธภัณฑ์ในการบริหารจัดการ วางแผน
นโยบาย ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานใหม่อีกครั้ง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาและนำเสนอระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อ
การศึกษาขอชุมชนสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เป็นอาคารสองชั้นที่เป็นศาลากลาง
หลังเก่า ตั้งอยู่กลางชุมชน ที่มีการคมนาคมสะดวก มีการจัดแสดงทั้งชั้นบนและล่างของอาคารเปิด
ให้เข้าชมทุกวันในเวลา 8.00-17.00 น. โดยไม่เก็บค่าบริการ จากการสำรวจความคิดเห็นของคนใน
ชุมชน พบว่าพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ มีประโยชน์ในหลายด้านทั้งให้ความรู้ ความรู้สึก ภูมิใจ
ใจในภูมิสำเนาตลอดจนสนุกสนานเมื่อเข้าชม นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ ยังประโยชน์ในการสอนและ
สามารถใช้เป็นสื่อการสอนในหลากหลายวิชาได้ พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์จึงถือได้ว่าเป็น
แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ,2542) แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ขึ้นกับส่วนกลาง ซึ่งมี
เนื้อหาที่มีความเป็นสากลสูงและให้บริการทางการศึกษาแก่คนหมู่มากในขณะที่ แหล่งการเรียนรู้
ตลอดชีวิตที่ขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่ มีเนื้อหาหนักไปในเรื่องของท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการ
การบริการทางการศึกษาของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีหน้าที่หลัก (Ambrose
,1993) ในการสงวนรักษาอนุรักษ์จัดแสดงและให้การศึกษามรดกทางวัฒนธรรม การนำมาซึ่ง
ความภาคภูมิใจ ความมั่นใจและสามารถสร้างกำลังให้แก่คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาอย่างค่อย
เป็นค่อยไปตามศักยภาพของตน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงควรมีบทบาทในการให้บริการการศึกษาให้
แก่คนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น

2. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดี
เมืองกาฬสินธุ์ การบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ในปัจจุบันยังไม่สนองตอบ
ต่อความต้องการของชุมชนได้ทั้งหมด ขาดการบริการข้อมูลของดีเมืองกาฬสินธุ์ ที่เป็นเนื้อหาโดย
ตรงของพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ และขาดการนำเสนอข้อมูล อธิบายที่เหมาะสมในแต่ละห้อง
จัดแสดง และขาดการประชาสัมพันธ์ให้เข้าเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์ต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนในการจัด

การศึกษาดังเช่นงานวิจัยของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2544) ได้ศึกษาการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าและปัญหาอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณ และแนวคิดในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ มีการเสนอแนะให้ศึกษาสภาพความต้องการการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น อีกทั้งจัดกิจกรรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการ

ความต้องการเกี่ยวกับการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ ชุมชนมีความต้องการให้มีการจัดการในหลายด้าน ทั้งต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ในการนำชม ด้านการจัดแสดงมีเพียงบางส่วนที่ต้องการให้ตัดลดทอนและปรับเปลี่ยน ด้านเทคนิคการจัดแสดง ต้องการให้มีการปรับปรุงให้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ด้านบริการข้อมูลและอำนวยความสะดวก ต้องการให้มีการบริการสื่อสิ่งพิมพ์ หอสมุด คอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า ด้านการสร้างเครือข่าย ต้องการให้มีการดำเนินการประสานงานกับโรงเรียนหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อย่างน้อยเพื่อนำนักเรียนเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ปีละ 1 ครั้ง ด้านประชาสัมพันธ์ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน การประสานงานผ่านหน่วยงานต่างๆ และการจัดทำเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์เอง ด้านกิจกรรม ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายจัดกิจกรรมในวันสำคัญ การแสดง สอน สาธิตศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด และด้านประเมินผลต้องการให้เกิดสถิติผู้เข้าชมและสำรวจความคิดเห็น จะเห็นได้ว่าพิพิธภัณฑ์ต้องให้ความสำคัญกับกำหนดแนวคิดและหลักการทำงานของบริการการศึกษา โดยดำเนินการจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (Hooper - Greenhill, 1991) กล่าวไว้ว่า หลักการในการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์ กับความต้องการและความสนใจของผู้ชม ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงนี้ควรจะเป็นไปอย่างจับใจและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เพราะผู้ชมย่อมมีความแตกต่างกัน นักวิชาการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึงรูปแบบของการเรียนการสอน และการอธิบายถึงวัตถุที่จัดแสดง วิธีการคัดเลือกวัตถุ และเนื้อหาที่สอน ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน และให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถในการรับรู้ของผู้ชม

3. แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน สามารถจัดเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นหลัก เน้นไปที่งานบริการการศึกษา การจัดการแสดงที่เข้าถึงผู้เข้าชมโดยจัดการศึกษาผ่านวัตถุนำเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นผ่านวัตถุที่จัดแสดง (Edson , 1994) พิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องศึกษาวัตถุจนเข้าใจอย่างถ่องแท้และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมที่ประกอบวัตถุให้ได้ เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้ซึ่งเป็นความสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการ ลำดับต่อไปคือต้องพิจารณาหาแนวความคิดทางการศึกษา ลำดับสุดท้ายคือ การหากลยุทธ์ผสมผสานองค์ความรู้กับแนวคิดทางการศึกษาและเผยแพร่

แพร่ออกมาในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป และต้องคำนึงถึงหลักการสื่อสาร (Hooper - Greenhill ,1991) วิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์สมัยก่อนว่าอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก บุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์ไม่มีความรู้ทางการสื่อสารเท่าที่ควร เพราะเมื่อนำทฤษฎีการสื่อสารมาช่วยวิเคราะห์แล้ว จะเห็นว่า การสื่อสารนั้นมีทั้งการสื่อสารกับคนหมู่มาก (Mass Communication) และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) และพิพิธภัณฑ์ต้องดำเนินการการสร้างเครือข่าย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในชุมชนให้มากกว่านี้ โดยอาศัยแนวคิดและหลักการของการสื่อสารในชุมชน (Community Communication)

4. การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน ศึกษาจากสภาพความเป็นจริงเพื่อให้เกิดการจัดการที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโดยการเก็บข้อมูลจาก นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และประชาชนในชุมชน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ (Hooper – Greenhill , 1994) ว่าปัจจุบันนี้พิพิธภัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ โดยใช้ ผู้เข้าชม เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน (audience driver) แทนวัตถุในการดำเนินงาน โดยวิธีใหม่นี้ พิพิธภัณฑ์ทุ่มเทเวลาและงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาว่า กลุ่มผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์คือใคร เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงจัดนิทรรศการและกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ

ระบบการจัดการเริ่มจาก สิ่งแวดล้อมที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพิพิธภัณฑ์ นั่นคือสถานศึกษา (Hooper - Greenhill ,1991) ชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (ศรีจักร วัลลิโกดม, 2544) และนโยบายของรัฐ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ปัจจัยในการจัดการ การสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายการบริการการศึกษาพิพิธภัณฑ์ (Screven , 1976 อ้างถึงในศิรินทิตรา ปัทมคม, 2544) กล่าวว่า นโยบายของการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การเปิดกว้างทางความคิด การกระตุ้นให้เกิดความสนใจ การเห็นคุณค่า และวิธีการคิดแบบใหม่ ๆ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขาดแนวคิดในการดำเนินงาน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,2544) การนำเสนอระบบจัดการใน ครั้งนี้ เน้นไปที่การสร้างเครือข่ายในชุมชนเพื่อสร้าง " ชุมชนแห่งการเรียนรู้ " ให้เกิดขึ้นมีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เรียนรู้แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน (ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ,2544)

การจัดแสดงต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับองค์ประกอบหรือบริบทรอบตัวให้ได้จึงจะสามารถให้ความรู้ ความบันเทิง หรือความรู้สึกอื่น ๆ ให้แก่ผู้เข้าชมได้อย่างถูกต้อง (Edson ,1994)

การบริการการศึกษา ดำเนินการจัดบริการการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของ พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ ดำเนินการตามแบบพิพิธภัณฑ์สมิทโซเนียนพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน จ่าทวี และพิพิธภัณฑ์บ้านโบราณอีสาน ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง มีการบริการการศึกษาทั้ง ภายในและภายนอกโดยพิพิธภัณฑ์ (Smithsonian Museum) เฉพาะเนื้อหาจัดแสดงจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “ของดีเมืองกาฬสินธุ์”ที่เป็นข้อมูลโดยตรงของท้องถิ่นที่จะเป็นความรู้แก่คนในท้องถิ่นและ คนต่างถิ่น(ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร,2540)

กิจกรรมที่จัดแสดงมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก จัดประกวด หรือ แข่งขันการวาดภาพ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง จัดการสอน สาธิต การแสดง ศิลปวัฒนธรรม ทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้จัดเฉพาะให้เด็กเท่านั้นแต่จะเป็นกิจกรรมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย (จิราจกมล , 2532)

การสร้างเครือข่ายประสานงานกับองค์กรต่างๆสถานศึกษา (Ambrose,1993) สื่อมวลชนท้องถิ่น และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในด้านต่างๆให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วยเหลือพิพิธภัณฑ์ย่อมมีประโยชน์ ทั้งความคล่องตัว การสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2540) และประหยัดงบประมาณด้วย

การประชาสัมพันธ์และการจัดแสดงนั้นผู้จัดหรือพิพิธภัณฑ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารหรือระบบการสื่อสารมวลชน (Hooper-Greenhill,1994) การสื่อสารในที่นี้เป็นการสื่อสารกับชุมชนเป็นหลัก ในการเผยแพร่ผ่านสื่อของชุมชนนั้นเพื่อเข้าถึงผู้ชมทุกระดับได้ง่าย

การประเมินผลที่ดำเนินการโดยเก็บสถิติและข้อมูลจำนวนผู้เข้าชมและสำรวจความต้องการด้านบริการการศึกษาของคนในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและดำเนินงานต่อไปของพิพิธภัณฑ์ (Hooper-Greenhill,1994)

5. ระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อการศึกษาของชุมชน สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานบริการการศึกษาได้ตามความต้องการของชุมชน (จิรา จกมล , 2532) พิพิธภัณฑ์สถานเป็นสถานที่ที่มีการเคลื่อนไหว หมุนไปตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงในสังคม ฉะนั้นระบบงานบริหารของพิพิธภัณฑ์ จึงเป็นระบบงานที่สามารถปรับขยายได้ เพื่อสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานด้านการบริการการศึกษา ที่จะดำเนินการเพื่อจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์คือต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับบริบทรอบตัวให้ได้จึงจะสามารถให้ความรู้ ความบันเทิง หรือความรู้สึกอื่น ๆ ให้แก่ผู้เข้าชมได้อย่างถูกต้อง (Edson ,1994)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการนำเสนอระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อการศึกษาของชุมชนผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไป

1. ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชนเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอื่น ๆ แต่อาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปในแง่ของการจัดการที่จะต้องปรับให้เหมาะสมกับองค์ประกอบของแต่ละแห่ง เช่น เนื้อหาการจัดแสดง บุคลากร อาคารสถานที่ เป็นต้น
2. พิพิธภัณฑ์ต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากร เช่น การสนับสนุนการอบรมหรือดูงานด้านจัดบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพ ในการปฏิบัติงาน
3. พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ต้องดำเนินการสร้างเครือข่ายระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยกัน เพื่อศึกษาเรียนรู้กันและกันให้เกิดประโยชน์ ในพัฒนาพิพิธภัณฑ์ต่อไป
4. พิพิธภัณฑ์ต้องใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ในด้านบุคลากรมีการรับอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์สำหรับข้าราชการเกษียณอายุเข้ามาร่วมปฏิบัติงานประจำ หรือบางโอกาส จัดอบรมเยาวชนในชุมชนเพื่อนำชมพิพิธภัณฑ์ จัดการแสดงศิลปวัฒนธรรม โดยใช้เยาวชน จากสถานศึกษาในชุมชน เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ เป็นต้น

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการเฉพาะกลุ่มที่ลึกลงไป เช่น ความต้องการของครูอาจารย์ในใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นสื่อการสอน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษารูปแบบเฉพาะด้านในพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ที่เหมาะสม เช่น ศึกษาเฉพาะสื่อ เฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวก เฉพาะกิจกรรม จากความต้องการของผู้เข้าชม เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์สำหรับการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้